

Datum

2019-05-15

Vår referens

Elin Strömberg

Utredningssekreterare

elin.stromberg@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Ansökan av medel för genomförande av åtgärder som verkar för utfasning av mikroplast från grundskolegårdar GRF-2019-11399

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Malmö stad fattade 2016-04-28 beslut om att verka för en utfasning av mikroplast genom, om möjligt, ersätta med alternativa miljövänligare lösningar och produkter. Representanter från fastighets- och gatukontoret, fritidsförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och serviceförvaltningen under ledning av miljöförvaltningen har undersökt hur de medel som finns avsatta för åtgärder för att stoppa utsläppen av plast från konstgräsplaner i kommunstyrelsens anslag till förfogande i Malmö stads budget 2019 skulle kunna prioriteras. För de åtgärder som, grundskoleförvaltningen genomför tillsammans med förskoleförvaltningen och serviceförvaltningen ansöker grundskoleförvaltningen om 200 000 kronor ur kommunstyrelsens anslag för förfogande för åtgärder som ska verka för en utfasning av mikroplast från konstgräsplaner och gummiastfalt.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden avropar 200 000 kronor ur kommunstyrelsens anslag till förfogande 2019 för grundskoleförvaltningens genomförande av åtgärder, *Designa en kombinerad grund-och förskola med minimalt platsjutet granulat* och *Vid renovering av förskolegårdar, grundskolegårdar och lekplatser testa att minimera eller utesluta platsjutet granulat som fallskydd* som ska verka för utfasning av mikroplast från konstgräsplaner och gummiastfalt.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut GRNAU 190510 §53 Ansökan av medel för genomförande av åtgärder som verkar för utfasning av mikroplast från grundskolegårdar
- G-Tjänsteskrivelse GRN 190521 Ansökan om medel för genomförande av åtgärder som verkar för utfasning av mikroplaster från grundskolegårdar
- Handlingsplan_inkl-test_190514

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2019-05-10

Grundskolenämnden 2019-05-21

Beslutet skickas till

Fritidsnämnden
 Förskolenämnden
 Miljönämnden
 Servicenämnden
 Tekniska nämnden
 VA Syd

Ärendet

Konstgräsplaner med granulat behöver ersättas eftersom de bidrar till spridning av mikroplast. Granulatet följer med i samband med snöröjning, i fotbollsspelarnas kläder och skor och hamnar utanför planerna och följer med dagvattnet. Man har sett att även slitage av granulat i platsgjutet format, så kallat gummi-asfalt, som används som fallskydd på förskolegårdar, grundskolegårdar och lekplatser, sprids till miljön.

Kommunfullmäktige i Malmö stad fattade 2016-04-28 beslut om att uppdra åt de nämnder som handlar upp och hanterar mikroplastprodukter inom sin verksamhet att verka för en utfasning genom att ersätta med alternativa miljövänligare lösningar och produkter vart det finns möjlighet. Miljönämnden fick i uppdrag att i dialog med VA Syd aktualisera frågan om omhändertagande av mikroplaster i reningsprocessen inom ramen för kommande kemikalieplan för Malmö stad. Som ett led i uppfyllandet av beslutet håller en handlingsplan för utfasning av konstgräsplaner med granulat, anläggningar med platsgjutet granulat och konstgräs utan granulat i Malmö stads verksamheter tas. De förvaltningar som varit representerade har varit fastighets- och gatukontoret, fritidsförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, miljöförvaltningen, serviceförvaltningen och VA Syd. Miljöförvaltningens roll har varit att samordna framtagandet av handlingsplanen.

För att kunna fasa ut konstgräsplaner med granulat, anläggningar med platsgjutet granulat och konstgräs utan granulat krävs att Malmö stad anlägger och testar olika alternativa material. När det gäller konstgräsplaner med granulat finns det idag inte något fullgott alternativt material som kan erbjuda samma mängd nyttjandetimmar för utövarna. Det finns idag inte heller ett fullgott ersättningsmaterial till platsgjutet granulat som uppfyller de tillgänglighetskrav som finns på förskolegårdar, grundskolegårdar och lekplatser eller till tak och balkonger där alternativ som sand och gräs inte kan användas. Samtidigt som tester av olika alternativa material pågår är det av stor vikt att Malmö stad arbetar förebyggande med att minska spridning av mikroplast från redan befintliga anläggningar.

Arbetet bidrar till Malmö stads miljömål, kommunfullmäktigas beslut angående utfasning av mikroplast, det regionala arbetet med miljömålen, det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål, främst mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 6 Rent vatten och sanitet, mål 11 Hållbara städer och samhällen, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion och mål 14 Hav och marina resurser.

Förslag till prioriterade åtgärder och tester finansierade av kommunstyrelsens anslag till förfogande

Förvaltningarna som arbetar fram handlingsplanen har undersökt hur de medel som finns avsatta för att stoppa utsläpp av mikroplast från konstgräsplaner i kommunstyrelsens anslag till

förfogande i Malmö stads budget 2019 skulle kunna prioriteras vad gäller åtgärder. Vid prioritering av åtgärder har förvaltningarna valt åtgärder där spridning av mikroplast från befintliga ytor kan minska och där kunskap om ersättningsmaterial är låg och det finns ett behov av att prova nya. Följande förslag till prioriterade åtgärder och tester har i samråd mellan fastighets- och gatukontoret, fritidsförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, miljöförvaltningen och serviceförvaltningen tagits fram:

1. Informationsspridning om skötsel av anläggningar samt handlingsplan för utfasning av konstgräsplaner och platsgjutet granulat

Informationsspridning om hur ytor med platsgjutet granulat ska skötas och information till den egna organisationen om handlingsplanen. Detta kan med fördel göras tillsammans i staden då det i många fall är samma information som alla förvaltningar behöver sprida.

Informationsmaterial behöver tas fram och är tänkt att spridas bland annat till de som sköter ytorna samt de som gör beställningar. Det kan bland annat handla om att ta fram broschyrer, arrangera workshops och andra event samt för att ta fram annat material som efterfrågas av skötare och beställare. Förvaltningarna kommer tillsammans genomföra åtgärderna under ledning av miljöförvaltningen. Miljönämnden genomför ansökan av medel.

Kostnad: 20 000 kronor

2. Testa att anlägga Corkeen istället för gummiastfalt på skolgård

Corkeen består av kork som blivit över vid annan korkproduktion. Materialet ska klara tillgänglighetskraven och delvis klara fallskyddet. Materialet är ännu inte provat i Sverige. Medlen kommer täcka den ökade kostnaden som uppstår vid anläggning av Corkeen i stället för gummiastfalt på två grundskolor i samband med att skolgårdarna ändå ska göras om. Val av ytor har skett i samråd mellan grundskoleförvaltningen, förskoleförvaltningen samt fastighets- och gatukontoret för att ytorna ska vara representativa för samtliga förvaltningars ytor. På så sätt kan en utvärdering göras gemensamt och resultatet användas av alla förvaltningar, utan att flera provytor behöver anläggas. Totalt rör det sig om en yta på 198 kvm. Testet genomförs av serviceförvaltningen i samråd med grundskoleförvaltningen, förskoleförvaltningen och fastighets- och gatukontoret. Servicenämnden genomför ansökan av medel.

Kostnad: 300 000 kronor

3. Designa en kombinerad grund- och förskola med minimalt platsgjutet granulat

Ett teoretiskt test för att bland annat undersöka om plastgjutet granulat som fallskydd verkligen behövs och om lekutrustning som kräver fallskydd ger ett mervärde som inte kan fås av annan utrustning. Testet ska svara på om vi behöver platsgjutet granulat som fallskydd eller om vi kan anpassa lekutrustning för att undvika fallskydd, om lekutrustning som kräver fallskydd ger ett mervärde som inte kan fås av annan utrustning och om vi kan uppfylla kraven på tillgänglighet utan gummi. Åtgärden ska resultera i en rapport med en utvärdering där det framgår kostnadsskillnad mellan projektering idag och när gårdarna planeras på ett annat sätt. Testet genomförs gemensamt av förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och serviceförvaltningen med en landskapsarkitekt på ramavtal. Grundskolenämnden genomför ansökan av medel.

Kostnad: 200 000 kronor

4. Hyra in tvättmaskin för tvätt av konstgräsplaner

Tvättmaskinen rengör både granulat och ner i mattan. Vattnet som används vid tvätten går i ett slutet system och renas till en hög renhetsgrad innan det släpps ut. Det rekommenderas att en konstgräsplan tvättas vartannat år och livslängden på planen beräknas då kunna öka med två år.

Maskinen ägs av ett företag och kan endast hyras in. Vid hyra av tvättmaskin ska samtliga av Malmö stads konstgräsplaner tvättas. Åtgärden beräknas bidra till en minskad spridning av mikroplast eftersom tvättmaskinen tar bort mikroplast som bildats vid nötning av granulatet på planen. Den beräknas även kunna bidra till en ökad livslängd på planerna. Fritidsförvaltningen kommer genomföra åtgärden. Fritidsnämnden genomför tvätt för 700 000 kronor med egenfinansiering.

5. Installera städstationer i anslutning till konstgräsplaner

Städstationerna ska installeras vid konstgräsplanerna och kommer bestå av sko- och klädborstar samt informationsskyltar med information om bland annat hur spelarna ska göra för att minska risken för att den granulat de får med sig sprids. Installation av städstationer är redan genomfört i Göteborg med lyckat resultat och det har påbörjats ett försök på Rosengård. Åtgärden är tänkt att genomföras på alla Malmö stads konstgräsplaner med syfte att minska den mängd granulat som spelarna tar med sig via kläder och utrustning. Fritidsförvaltningen kommer genomföra åtgärden. Fritidsnämnden genomför ansökan av medel.

Kostnad: 200 000 kronor.

6. Genomföra skyddande åtgärder för att minska spridning av mikroplast från konstgräsplaner

De skyddande åtgärderna ska installeras vid konstgräsplaner som idag saknar skydd eller där skydd behöver kompletteras. Det kan exempelvis röra sig om sarger eller granulatfällor. De skyddande åtgärderna har redan genomförts på en del planer med goda resultat.

Fritidsförvaltningen kommer genomföra åtgärden. Fritidsnämnden genomför ansökan av medel.

Kostnad: 1 100 000 kronor

Totalt beräknas ovanstående åtgärder och tester kosta 2 000 000 kronor.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på följande sätt:

Åtgärderna och testerna är till viss del inriktad på barn och unga eftersom de till stor del är nyttjare av ytorna som berörs och frågor som rör lek och fritid samt tillgänglighet har tagits i beaktning.

Förslaget har utarbetats av: Camilla Wågstam, planeringssekreterare, förskoleförvaltningen, Elin Strömberg, utredningssekreterare, grundskoleförvaltningen, Jörgen Brandt, projektledare, grundskoleförvaltningen, Izabella Arwidson, projektledare, miljöförvaltningen, Jenny Denker, förvaltare, serviceförvaltningen, Mats Borglin, enhetschef för driftavdelningen, fritidsförvaltningen och Petra Bengtsson, landskapsarkitekt, fastighets- och gatukontoret.

Samråd har skett med Olof Liungman, avdelningschef, miljöförvaltningen och Drilon Iberdemaj, bitr. enhetschef, grundskoleförvaltningen.

Ansvariga

Nedim Buric Enhetschef

Helen Nyman Ekonomichef

Anders Malmquist Förvaltningschef